

Spreken

Toen de Heere in den beginne de hemel en de aarde schiep sprak Hij: 'Daar zij licht.' 'Daar zij een uitspanseel.' 'Laat Ons mensen maken, naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis.' (Gen.1:3,6,26). Het spreken van God is met macht en majesteit. Als de Heere spreekt, zwijgt alles en iedereen.

Spreken is een eigenschap van God. De mens vertoont hierin gelijkenis met zijn Schepper. Ook al is het spreken van de mens slechts een zwakke afschaduwing van dat van zijn Schepper, toch is het een van de eigenschappen waarin God de mens naar Zijn beeld heeft geschapen.

De mens kan spreken. Daarin verschilt hij fundamenteel van de rest van het geschapene: de dieren, planten en levenloze schepping.

Waarom heeft de mens het vermogen ontvangen om te kunnen spreken? Het eerste doel is dat hij zo zijn Schepper kan loven, eren en aanbidden. Daar is immers toch de gehele schepping op aangelegd. Het tweede doel is dat mensen onderling met elkaar kunnen communiceren.

Eren

Wij kunnen slechts vermoeden hoe de gesprekken van Adam en Eva geweest zijn in de staat der rechtheid. Er is ons niets over meegedeeld in Gods Woord. Wat wij wel weten is dat alles zeer goed was. (Gen.1:31) De Heere had hen bedeed met een voortreffelijke Godskennis, een diepe zelfkennis en met een grote wijsheid met betrekking tot het geschapene.

Adam en zijn vrouw zullen de Heere de lof toegebracht hebben die Hij eeuwig waard is (Psalm 148:1-5).

Gemeenschap

De mens is geschapen als een *gemeenschapswezen*. Hij heeft van zijn Schepper de gave gekregen om diepgaand, van hart tot hart, met een ander te kunnen spreken. Hierin is de mens uniek. In de eerste plaats betreft dit het omgaan met God. Adam en Eva moeten in het paradijs een intieme omgang met hun God gekend hebben, hoewel de Schrift daarover slechts sober iets mededeelt. We lezen dat de HEERE God tot Adam sprak (Gen.2:16,18), dat Hij Eva tot Adam bracht (Gen.2:22) en dat Adam en Eva de stem van God hoorden, wandelende in de hof, aan de wind des daags. (Gen.3:9)

Zondeval

De zondeval heeft ook het spreken van de mens aangetast. Dit komt duidelijk openbaar in de beschuldigingen die Adam en Eva uiten als de Heere hen opzoekt in de hof van Eden nadat zij gegeten hebben van de boom der kennis des goeds en des kwaads. Daar horen we: 'De vrouw die Gij bij mij gegeven hebt... De slang heeft mij bedrogen...'. (Gen.3:12,13) Nog maar net is de zonde bedreven of de lasteringen tegenover God en de naaste komen al in het spreken naar buiten.

We weten allen uit persoonlijke ervaring hoezeer ons spreken met zonden bevuilt is. Niet voor niets spreekt Jakobus indringend over een tong en het spreken, en gewaagt hij van 'een wereld der ongerechtigheid', 'een onbedwingelijk kwaad, vol van dodelijk venijn.' 'Door haar loven wij God en den Vader, en door haar vervloeken wij de mensen, die naar de gelijkenis van God gemaakt zijn. Uit denzelfden mond komt voort zegening en vervloeking. Dit moet, mijn broeders, also niet geschieden.' (Jak.3:6-10) Als we eerlijk zijn dan zit hier niemand zonder schuld. Wat is het nodig om iets te weten van wat de profeet Hosea sprak: 'Efraim! wat heb Ik meer met de afgoden te doen? Ik heb hem verhoord, en zal op hem zien; Ik zal hem zijn als een groenende denneboom; uw vrucht is uit Mij gevonden.' (Hos.14:9)

Ambtsdragers

Ieder die God vreest draagt een ambt, het ambt aller gelovigen. Dit is een zeer belangrijk ambt. Het wordt verkregen door de inwendige roeping en het blijft tot in de gelukzaligheid. Predikanten, ouderlingen en diakenen dragen echter een bijzonder ambt. De apostel Paulus zegt het duidelijk: 'Zo hebt dan acht op uzelf, en op de gehele kudde, over dewelke u de Heilige Geest tot opzieners gesteld heeft, om de Gemeente Gods te weiden, welke Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed.' (Hand.20:28) Christus Zelf heeft de ambten ingesteld en ambtsdragers staan dan ook in Zijn dienst. In die hoedanigheid arbeiden zij in de gemeente. Hoe? Door vóórleven van Gods geboden en door náspreken van Gods Woord en het getuigenis van Zijn Geest.

Het naspreken kan nimmer losgemaakt worden van het voorleven. Integendeel. Een ambtsdrager met een los leven, gaat vrijmoedigheid missen om bepaalde zonden aan de orde stellen met alle gevolgen van dien voor zijn ambtelijke functioneren in de gemeente. De mond gaat dan dicht. De ruimte om aan te spreken, jaloers te maken en onze naaste voor Christus te winnen kalft af. Gezag verdwijnt en het beslag van Gods Woord is er niet meer. Hoe is ons leven? Hoe is ons vóórleven? Dat bedoelen we niet alleen wat het uiterlijke betreft maar dat gaat ook over de binnenkamer, over het tere leven voor het aangezicht van de Heere, over het wandelen met God. Daar zitten veel tekorten, daar zijn veel zonden, maar daar moeten we toch ook zo vaak veel luiheid, vadsigheid en tevreden rusten op wat de Heere geschonken heeft constateren. Dáár ligt een belangrijke oorzaak van onze geesteloosheid en geestelijke armoede. Om het met een beeld te zeggen: we klagen dat het zo donker is, maar we doen zo vaak zèlf het licht uit. Juist als we weer eens eerlijk gemaakt zijn en als arme zondaren het ambtelijke dienstwerk moeten gaan verrichten, als de verwachtingen van onszelf zijn verdwenen en de stille verzuchting tot de Heere opgaat of Hij voor Zijn eigen werk wil zorgen, juist dán wil de Heere er in meekomen.

Als het hieraan schort dan kunnen we met elkaar spreken over het ambtelijke gesprek maar het is niets anders dan hol gepraat. Ik zie daarbij de nood van ambtsbroeders niet over het hoofd die worstelen met de vraag of er eigenlijk wel een begin van de Heere in hun leven is. Nee, juist zij zullen erkennen dat spreken zonder leven en beleven zo vaak als een holle echo in hun oren klinkt. Als dat nood wordt, wil de Heere wel eens laten zien Zèlf voor de ambtelijke arbeid in te staan.

Kenmerken van het ambtelijke gesprek

In het ambtelijke gesprek treedt de ambtsdrager in contact met de medereiziger(s). Hij heeft daarbij de opdracht om te spreken met het oog op het welzijn van een lid van de gemeente en met het oog op het welzijn van de gemeente als geheel, opdat Christus een gestalte in Zijn Kerk krijgje (Gal. 4:19).

Het is belangrijk op te merken dat het ambtelijke gesprek een combinatie van bepaalde kenmerken heeft die het onderscheiden van andere gesprekken:

- het mandaat voor het gesprek is van de Christus
- er wordt ook aan Hem verantwoording afgelegd
- de doelstelling is het bieden van geestelijke leiding vanuit Gods Woord
- het onderwerp betreft het geestelijke leven verbonden aan het leven van alle dag
- er wordt goed geluisterd door de ambtsdrager, maar ook een reactie gegeven
- de duur van ambtelijke gesprekken (lengte en aantal) is meestal beperkt
- het karakter is vertrouwelijk
- de afsluiting is door het gebed

Het ambtelijke gesprek is als we al deze kenmerken overzien, uniek. Typerend zijn het

mandaat van de Heere, de geestelijke toespitsing en de plaats van het gebed.

Voeren van het ambtelijke gesprek

Dit is niet alleen verantwoordelijk werk, maar het is ook niet altijd eenvoudig om een goed verlopend gesprek te krijgen. Een paar zaken zijn van belang voor het verloop van het gesprek: context, doel, opbouw en contact maken/houden.

a. context van het gesprek

Ambtsdragers voeren op allerlei plaatsen gesprekken. Bij gemeenteleden of bij onszelf thuis, in de kerk, in het ziekenhuis, in verzorgings- en verpleegtehuis. Soms ontmoeten we onze gemeenteleden op straat, in de winkel, bij school of in de trein. We kunnen spreken met alleenstaanden, weduwen, weduwnaren, mensen die gescheiden zijn; echtparen met of zonder kinderen, gezinnen; jonge mensen, ik denk ook aan studerenden, maar vaak ook oude mensen al dan niet nog zelfstandig wonend.

De plaats en omstandigheden bepalen in belangrijke mate de *inhoud* en de *duur* van het gesprek. Soms is het geen gesprek maar meer een *contact*, een paar woorden.

Gesprekken verschillen van elkaar. Een bezoek in een ziekenhuis duurt meestal korter dan een bezoek bij iemand thuis. Als er nog 4 mensen meeluisteren dan zal ons gesprek er anders uitzien dan wanneer we met iemand alleen kunnen spreken. Als er kleine kinderen rondlopen dan mogen we er niet vanuit gaan dat er gelegenheid is om diepgaand en uitgebreid over geestelijke zaken te spreken. Dat hoeft ook niet. Legt u die last dan ook niet op maar stel realistische doelen voor dat gesprek. Met andere woorden: de plaats en omstandigheden van het gesprek bepalen in belangrijke mate de *doelstelling* van het gesprek.

Niet alleen fysieke omstandigheden (plaats, aanwezig) spelen hier een rol, maar ook het *kader* van het gesprek. Het soort gesprek doet er toe. Het duidelijkste voorbeeld is het huisbezoek. Dit is een bezoek dat onder ons een duidelijk doel heeft: het is primair een onderzoek naar de vruchten op de prediking en de geestelijke welstand van gemeenteleden. Er kunnen allerlei punten, vragen en klachten aan de orde komen, maar *geestelijke zaken*, met name de vruchten op de Woordbediening, nemen een centrale plaats in. Dáár moet iets over worden gezegd. Dat betekent ook dat er geen sprake van haastwerk mag zijn en daarom nemen we daar ook in ieder geval een uur tot anderhalf uur de tijd voor.

Samenvattend: de context van het gesprek bepaalt de doelstelling, de duur en de inhoud van het gesprek. Een onverwacht contact kan een goed gesprek opleveren, maar dat is vaak niet het geval en dat hoeft ook niet.

b. doel van het gesprek

Een gesprek zonder doel kan in het slechtste geval vergeleken worden met een ongeleid projectiel. Soms verloopt het zonder schade, maar levert het ook niets op. Soms is het ernstiger en betreuren we achteraf de fouten die we gemaakt hebben.

Het verloop van een gesprek wordt voor het grootste deel bepaald door de ambtsdrager zelf. Dit wordt wel anders beleefd, maar als gesprekken ons uit de hand lopen dan komt dat vaak doordat we niet goed bedacht hebben wat volgens ons de doelstelling van het gesprek is.

Moeten er bepaalde thema's besproken worden en wat trachten we erdoor te bereiken? Willen we zelf geen doel stellen, maar vooral horen wat ons gemeentelid te zeggen heeft? Alleen als dit duidelijk voor ons is, kan er sprake zijn van een enigszins belijnd gesprek. Anders laten we de ander bepalen waar het over gaat en dobberen we mee.

Eerst iets over die doelen. Het is belangrijk om bij onze doelen sober te zijn. Het heeft sterk de voorkeur om slechts één doel te kiezen. Het is heel wat als over één belangrijke zaak goed gesproken is. Als we meer willen dan wordt het gesprek vluchtig en oppervlakkig en verliest

het snel zijn geestelijke karakter. Als u bijvoorbeeld naar een gezin toegaat waarbij u wilt spreken over de avondmaalsgang van een van de ouders, maar tegelijkertijd ook nog wilt spreken over de televisie die vermoedelijk boven bij een zoon op de kamer staat, dan is uw doelstelling te hoog gegrepen met alle gevolgen van dien. De stelregel mag in het pastoraat zijn dat we de tijd nemen om te spreken over zaken die van eeuwigheidsbelang zijn. Het is dus belangrijk om een heldere en beperkte doelstelling te hebben bij elk ambtelijk gesprek. Alleen dan weten we wat we de Heere vragen als we Hem vooraf bidden of Hij Zelf voorop wil gaan, liefde wil geven en wil leiden in alle Waarheid.

c. opbouw van het gesprek

Een goed gesprek bestaat uit een inleiding, centraal deel en een afronding. Een duidelijk doel loopt daar doorheen als een rode draad.

Een gesprek zonder opening of een paar woorden die het ijs breken, is niet goed voor te stellen. U komt op bezoek en moet *invoegen* bij degene(n) bij wie u op bezoek komt – net zoals wanneer u op de invoegstrook rijdt van een snelweg. Als u niet invoegt in het verkeer dan blijft u rijden op de invoegstrook die vanzelf overgaat in een vluchtstrook. U neemt dan niet werkelijk deel aan het verkeer, maar loopt groot risico op ongelukken of op een bekeuring. Een ambtsdrager die op huisbezoek komt en daar, zonder dat het veel uit maakt bij wie men op bezoek is, een monoloog houdt, is als het ware iemand die niet invoegt en op de vluchtstrook verder rijdt. Een monoloog is een gesprek waarbij je zelf praat zonder dat de reactie van de ander er werkelijk iets toe doet. Deze ambtsdrager kijkt niet om zich heen, luistert niet en stemt stijl en woorden niet af op de mens(en) die hij spreekt. Dat mag onder ons niet voorkomen.

Als de doelstelling van het gesprek bekend is dan is het vervolgens belangrijk om het gesprek zo te voeren dat de onderwerpen die we willen bespreken inderdaad aan de orde komen. Dit gebeurt in het *centrale deel* van het gesprek. Dit kunnen we beschouwen als de kern waarin de doelstelling tot haar recht komt. Vaak moet u dit zelf doen, maar het gebeurt toch ook wel dat degene(n) die u bezoekt het gesprek op de zaken brengt waar het over moet gaan.

Aan het *einde* van het gesprek rondt u het ook concreet af. Door een samenvatting te geven of een conclusie te trekken. Als er doel is, is er ook een rode lijn in het gesprek en is het niet zo moeilijk om de hoofdlijn samen te vatten. Een ambtelijk gesprek wordt duidelijk afgesloten door –als u dat eerder al niet gedaan hebt– een gedeelte uit Gods Woord te lezen en in ieder geval een gebed te doen. Daarna neemt u afscheid.

d. contact maken en houden

De opbouw van het gesprek is een belangrijk punt. Het helpt om de draad vast te houden en te weten waarom ergens over gesproken wordt. Maar hoe kun je goed invoegen en zo het gesprek op gang brengen en houden? Het is niet onbelangrijk hoe dit gebeurt. Bedenk dat de eerste indruk grotendeels bepalend is voor de verhoudingen tijdens de rest van het gesprek. Als we nog even terugdenken aan het invoegen op de snelweg dan weten we dat dat alleen goed gaat als je eigen snelheid en overig rijgedrag afgestemd worden op het overige verkeer bij het invoegen. Als je dat niet goed doet dan levert dat nare reacties en schrik op bij de andere weggebruikers. In een ambtelijk gesprek is het niet anders.

Leg eerst op een normale wijze *contact*. Wees beleefd, correct, rustig en oprecht. En toon belangstelling voor de mensen die u bezoekt. Doe daarbij niet gewichtig of zwaarwichtig, maar gedraag u –zoals bij een ambtsdrager past– waardig en betrokken. U komt namens de grote Ambtsdrager en u hebt een opdracht en boodschap van Hem. Als de ander u niet correct behandelt –af en toe komt dat helaas wel eens voor– wijs daar dan op maar laat u niet verleiden tot hetzelfde gedrag.

Er zijn allerlei manieren om in te voegen. Hoe doen we dat? Niet iedereen heeft de bijzondere gaven van die ouderling die soms achter het harmonium kroop en voorstelde om eerst maar eens een versje te zingen, of voor de kinderen snel een paar mooie tekeningen maakte. Dat moet bij je passen, maar als het bij je past dan is het een goed voorbeeld hoe de aansluiting met een gezin gemaakt wordt. Andere manieren zijn het informeren naar de algemene welstand, praten met de kinderen over school en hobby's of het spreken over een recent nieuwsfeit. Kinderen bieden de mogelijkheid om op een natuurlijke manier in te voegen. Allerlei vragen kunnen daarvoor dienen: over school, hobby's, hoe vinden ze het om huisbezoek te krijgen (en vertel er maar rustig bij hoe u dat vroeger vond).

Intussen wordt er voor u koffie ingeschonken. Dit moet in principe tijdens het begin van het bezoek plaatsvinden. Als dat bij uw bezoeken niet het geval is en dit vaak storend het bezoek doorkruist dan kunt u hierover eens iets in de kerkbode schrijven. Niet belerend maar eerlijk hoe u het als kerkenraad graag zou willen (te weten: direct na binnenkomst) en waarom, namelijk om zo het ambtelijke bezoek tot zijn recht te laten komen. Dit begrijpt iedereen. Bovendien staat voortaan de koffie al klaar en behoeft deze niet meer gezet te worden.

De *overgang* van het inleidende deel naar het centrale deel van een gesprek, moet u vaak zelf maken. Dit kan door een stukje uit de Bijbel te lezen of een gebed. Maar het kan ook door verbindende zinnen die een brug slaan.

Het is in ieder geval belangrijk om expliciet aan te geven waar u nu over wilt gaan spreken. Dat is niet altijd gemakkelijk als mensen het nadrukkelijk bij de koetjes en de kalfjes hebben gehouden. Hoe maakt u de overstap? Daarvoor zijn twee lijnen van belang. De eerste is dat u daarbij niet te direct moet zijn in uw vragen of opmerkingen. De tweede is dat het goed is om van wat algemenere vragen over te gaan naar meer persoonlijke en niet andersom.

Een te directe vraag of zelfs confrontatie aan het begin, slaat het gesprek dood omdat deze iemand overvalt en verlamt. Een voorbeeld hiervan: 'Huisbezoek is ook een onderzoek of de prediking nog vrucht mag dragen. Zijn die vruchten er nog?' Zeker als deze vraag in het algemeen gesteld wordt en niemand expliciet aangesproken wordt, zal het een poosje stil worden. Het is beter om het gesprek rustig op te bouwen door het als volgt te benaderen: 'Het is toch een voorrecht dat we nog elke zondag naar de kerk kunnen gaan en het Woord mogen horen. Ik weet dat u altijd trouw naar de kerk komt, daar ben ik blij mee. Kunt u het ook begrijpen wat er zoal gepreekt of in de leesdiensten gelezen wordt?' Bij deze laatste vraag zal niet alleen sneller gereageerd worden, maar zult u bijvoorbeeld iets kunnen horen over wat er in de kerk gehoord wordt, waarover gepraat wordt, wat moeilijk is en wat niet. U kunt horen dat sommige gemeenteleden de prediking uit de Heidelberger Catechismus moeilijker vinden dan die over tekstengedeelten, terwijl dat voor anderen omgekeerd ligt. Vaak vertellen mensen zelf daar ook bij dat je het met je verstand wel kunt begrijpen maar dat er toch meer nodig is. U vraagt daar nog eens op door wat bedoeld wordt en hoe dat dan bij iemand voor zichzelf ligt. En zo gaat u van het algemene stap voor stap over naar het persoonlijke. Er komen zo als het ware allerlei aangrijpingspunten naar voor om verder over door te spreken met elkaar. Het is goed mogelijk om andere gezinsleden er ook bij te betrekken door hen te vragen hoe zij in de kerkgang beleven. Als het zo verloopt dan gaat de tijd vaak heel snel. Wat belangrijker is: omdat er vertrouwen en veiligheid in het gesprek is, is het mogelijk om op een integere manier te spreken over de geestelijke zaken waarover u wilt spreken en moet spreken.

Meestal verloopt een bezoek gemakkelijker als u op een uitnodigende manier eens wat zegt en vraagt. Bij gezinnen met kinderen begin ik graag bij de kinderen. Bij voorkeur bij de jongste. Als die iets niet weet dan kan misschien een ouder broertje of zusje helpen?

Het is bij kinderen belangrijk om korte en duidelijke vragen te stellen: ‘Heb je een juffrouw of een meester? Heeft de juffrouw vanmorgen nog iets uit de Bijbel verteld? Weet je nog wat ze verteld heeft? Bid je als je gaat slapen? En als je wakker wordt? Als je bidt, wat vraag dan zo aan de Heere? Als je iets verkeerd doet, een zonde doet, vertel je dat dan ook aan de Hem? Hoe weten we wat zonde is en wat goed is? Weet je nog waar de preek zondag over ging? Praat je wel eens over de preek?’

Kinderen gaan meestal graag op deze vragen in. En intussen luisteren de oudere broers en zussen en de ouders. Via de vraag of er wel eens over de preek nagesproken wordt, kom je bij het gesprek over geestelijke zaken zoals dat door de ouders vorm gegeven wordt in het gezin: ‘Ik hoor dat u soms met de kinderen spreekt over de preek. Dat is belangrijk, maar in de praktijk is dat niet altijd eenvoudig. Hebt u daar vaste momenten voor of pakt u dat anders aan? Legt u de kinderen de catechisatievragen nog eens uit? Helpt u hen met het leren ervan? Het is niet altijd eenvoudig om in deze wereld kinderen op te voeden. Het is daarbij van groot belang hoe u uw kinderen voorleeft. Praat u wel eens met uw kinderen over de vraag of iets wel of niet mag?’ Dit kan nog verder uitgebreid worden met de vraag of er aan tafel hardop gebeden wordt, voor elkaar, de noden, bekering, de ambten en om de Heere te erkennen voor Zijn gaven.

Op die manier wordt gesproken over geestelijke zaken. Daarbij kan een Bijbelgedeelte stof opleveren en kunnen voorbeelden uit de Schrift worden genoemd.

Als we mensen met respect bejegenen dan is het ook mogelijk om hen te wijzen op gevaren en zonden. Om vaagheden te voorkomen moeten die gevaren en zonden dan wel bij de naam genoemd worden. Dit behoeft het contact helemaal niet in de weg te staan, mits het maar correct en schriftuurlijk onderbouwd plaatsvindt, in een sfeer van vertrouwen en veiligheid.

Persoonlijke stijl en het ambtelijke gesprek

Als we een ambtelijk gesprek voeren dan hebben we onszelf bij ons. Ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is. Het is belangrijk dat we weten hoe we optreden en overkomen. Als het je aan zelfkennis ontbreekt dan kun je ook een ander niet aanvoelen en je ook niet in de ander verplaatsen. Ik bedoel hier nu niet de geestelijke zelfkennis, maar de psychologische.

Ons ambtelijk functioneren is erbij gebaat als we weten hoe onze *persoonlijke stijl* is. Daarbij zijn er een paar factoren te noemen die gewicht in de schaal leggen:

- bewaren we afstand ten opzichte van anderen of leggen we liever een nauw contact;
- is onze insteek in contacten vooral verstandelijk of meer gevoelsmatig;
- gaan we conflicten aan of vermijden we die liever.

Het helpt om te weten hoe we ons verhouden op deze drie factoren, waarbij we moeten bedenken dat er tussen de uitersten een geleidelijk verlopende schaal is. Een combinatie van de drie factoren beïnvloedt ons functioneren tegenover anderen, ook in het ambtelijke gesprek.

Een persoonlijke stijl betreft onze *kracht* maar is tegelijkertijd ook onze *zwakheid*. Zij kan voordelen maar ook nadelen hebben. Nadelen, die vooral duidelijk worden als we gemeenteleden in de ambtelijke zorg tegenkomen die haaks op onze persoonlijke stijl staan. Ik geef één voorbeeld om dit toe te lichten: als u iemand bent die graag de dingen bij de naam noemt en ook naar *heldere zaken* in het geestelijke leven vraagt, dan kan dat van groot nut zijn als u met iemand spreekt die vaag en globaal spreekt over de gronden waarop hij (zij) hoop fundeert voor de eeuwigheid. Tegelijkertijd loopt u het grote risico dat u geprikkeld wordt door de vaagheid met alle gevolgen van dien voor het gesprek. De persoonlijke stijl van de ambtsdrager en van het gemeentelid heeft veel invloed op het verloop van het gesprek. Het is goed ons daar bewust van te zijn.

Zonder uitpuittend te zijn –ik noem slechts een paar mogelijkheden- zal ik een paar typeringen noemen van persoonlijke stijlen van ambtsdragers. Bij voorbaat merk ik op dat verschillende typeringen tegelijkertijd op ons van toepassing kunnen zijn, vaak afhankelijk van de situatie.

- *de ongeduldige ambtsdrager*

Deze broeder stort zich met volle inzet op een probleem in de gemeente en probeert het zo snel mogelijk de wereld uit te helpen. Zijn benadering kenmerkt zich door een zekere aandrang, en is hij is soms zelfs wat dwingend. Hij heeft de grootste moeite als bijvoorbeeld een echtpaar met forse huwelijksproblemen zijn goede adviezen niet opvolgt maar na drie ambtelijke bezoeken nog steeds grote conflicten heeft. Dit ongeduld gaat nogal eens samen met een toenemende ongelukkige scherpte en directheid in taalgebruik.

Een ambtsdrager met deze stijl kan veel nuttig werk doen als het gemeenteleden betreft die graag een duidelijke en stevige raad hebben en deze ook willen opvolgen.

- *de ontwijkende ambtsdrager*

Van ontwijken hebben we allemaal wel eens last. Dit treedt vooral op als er conflicten zijn of dreigen te ontstaan. De ontwijkende ambtsdrager hoort bijvoorbeeld tijdens een huisbezoek tussen de regels door kritiek op de prediking. Hij vraagt daar niet op door omdat hij dat niet durft of een hekel aan onmin heeft, maar merkt slechts op dat het zo nodig is dat de Heere ons hart vernieuwt en Zijn Geest paart aan Zijn Woord. Dat is waar, maar zo is kritiek niet besproken.

Niet altijd is ontwijken verkeerd, mits u maar weet dat u het doet en er op een gelegener moment op terugkomt.

- *de zakelijke ambtsdrager*

Deze broeder gaat recht op zijn doel af, in vergaderingen en ook in pastorale gesprekken. Hij houdt van duidelijkheid en belijndheid. Als iets onduidelijk is zal hij trachten dit tot klaarheid te brengen. Kerkenraadsvergaderingen worden op de leest van andere vergaderingen geschoeid en het is moeilijk te verteren als er allerlei vragen aan de orde komen die niet ter zake doen. Deze broeder is oplossingsgericht. Zijn stijl heeft z'n nut om licht en lijn te brengen in verwarde en complexe zaken. Tegelijkertijd is er in het ambtelijke functioneren meer nodig, namelijk geduld om alle broeders met hun zeer grote diversiteit aan achtergrond, stijlen enzovoort, op één lijn te krijgen. Eenheid en broederlijke eensgezindheid zijn een groot goed (wel te onderscheiden van gemoedelijkheid). Maar in het pastoraat past een eenzijdige zakelijke, oplossingsgerichte stijl niet bij het geestelijke onderwijs en de leiding die ambtsdragers moeten geven in de gemeente. Wat zwart/wit uitgedrukt: ambtsdragers lossen geen problemen op maar wijzen de weg naar de Heere, onderwijzen vanuit Zijn Woord en geven het over aan de Heere.

- *de emotionele ambtsdrager*

Ieder kent wel situaties die je als ambtsdrager raken. We zijn mensen met gevoel. Sommige broeders zijn sneller geroerd dan anderen en reageren ook veel meer volgens die emoties. Nu is betrokkenheid bij gemeenteleden een groot goed –zeker als onze tranen voortkomen uit bewogenheid met de zielen van onze gemeenteleden-, maar er moet ook een gezonde dosis afstand (distantie) blijven. Bewogenheid is iets anders dan emotie. De emotionele ambtsdrager mist op beslissende momenten nuchterheid. Het grote risico is dat er dan dingen gezegd worden die zuiver op gevoelens berusten en later betreurd worden.

Bij elk ambtelijke gesprek moeten we beseffen dat we zelf deel uit maken van het gesprek

en van wat daarin gebeurt. We beïnvloeden dat gesprek in een belangrijke mate. Over het algemeen verloopt een ambtelijk gesprek het beste als er sprake is van een goed evenwicht tussen afstand en betrokkenheid ten opzichte van degene(n) met wie we spreken. Hetzelfde evenwicht is nodig met het oog op de balans tussen emoties en verstandelijke benadering. Conflicten aangaan leidt tot weinig, maar het op een rustige manier geven van een duidelijke mening over iets is nodig.

Enkele opmerkingen tot besluit

Hierboven is genoemd dat de context van het gesprek van belang is. Het is onmogelijk om over alle mogelijke ambtelijke gesprekken en contacten apart te spreken. Op de ene situatie zal meer van het bovenstaande van toepassing zijn dan op de andere situatie.

Het is belangrijk om altijd goed voorbereid een gesprek in te gaan. Het belangrijkste is daarbij dat we weten wat we gaan doen. Het is niet nodig om op alle vragen die gesteld worden een antwoord te weten. Het hangt in de lucht om allerlei zaken open ter discussie te stellen. Discussiëren is in het ambtelijke gesprek niet aan de orde. Als iemand dat wil en doet, vraag dan altijd naar de motieven daarachter: wat leeft er *in het hart*. Daar gaat het om. Het trekken van lijnen hoe Schrift en belijdenis spreken, is wel noodzakelijk. En daar hapert het nogal eens aan bij ons ambtsdragers. Dat veel mensen tegenwoordig een hogere opleiding hebben is niet het grootste probleem. Het meest fundamentele punt is dat het ons ontbreekt aan doorwrochte geestelijke en bevindelijke kennis van de Schrift en de belijdenis. Het is tegenwoordig niet genoeg voor vragenstellers of critici als we in een gesprek verwijzen naar wat onder ons altijd volkomen zeker is geweest. In zeker opzicht is het nog terecht ook dat dat als onvoldoende van de hand gewezen wordt. Men mag een gefundeerd antwoord verwachten en vragen. De apostel zegt het zo: 'Uw woord zij te allen tijde in aangenaamheid, met zout besprengd, opdat gij moogt weten, hoe gij een iegelijk moet antwoorden.' (Kol.4:6)

De Heere gebruikt ambtelijk onderwijs om te vermanen, te vertroosten, te oefenen, te leiden en te leren op de levensweg. Door het ambtelijke onderricht wordt de gemeente bearbeid en de Kerke Christi gebouwd.

De moeilijkste bezoeken kunnen de bezoeken zijn waar ondanks alle pogingen de mond van de ander dicht blijft. Men zegt over *geestelijke* zaken letterlijk niets, wat er ook gezegd of gevraagd wordt. Een enkele keer gebeurt dit wel eens. Als we dan zelf ook niet veel te zeggen hebben, dan behoeft dat bezoek niet lang te duren. Een ernstige waarschuwing, een gedeelte lezen en een gebed zijn voldoende. Maar wat is het een voorrecht als de Heere dan eens overkomt en woorden gééft om te spreken en bedient uit Zijn volheid. Dan kan het nog een goed huisbezoek worden, ook al zeggen degenen die iets zouden moeten zeggen niets. Wie weet, zij zouden jaloers gemaakt kunnen worden.

We schieten in veel opzichten tekort. Niet alleen in de pastorale zorg binnen de gemeente, maar ook als ambtsdragers in het gesprek onderling. Hoe staat het met het ambtelijke onderwijs onderling tussen de ambtsdragers? We hebben het vaak zo druk in ons leven en ambt. Wat is het een voorrecht als we elkaar mogen opscherpen en tot een hand en een voet zijn.

Beseffen we wel dat ouderlingen een belangrijke taak hebben ten opzichte van de Dienaar des Woords? Hoeveel *ambtelijke zorg* krijgt hij? Hoe vaak wordt er hartelijk en vanuit de liefde die verbindt met hem gesproken. Is er wel voldoende aandacht voor die kant van het ambtelijke werk? Het voert te ver om daar nu op in te gaan, maar deze zorg is iets anders dan de paar woorden in de consistorie voor of na de prediking.

Hebben we elk moment de Heere nodig? Zijn we vernieuwd naar Zijn Beeld, ook in ons

spreken? Het kan feitelijk toch niet met minder. Er moet bloed aan de deurposten en bovendorpel zijn gestreken. De grote vraag is of we gemeenschap mogen oefenen met de Bruidegom. Alleen dan is de liefelijke geur van Christus in ons ambtswerk te ruiken. Alleen als we gevoed worden is er iets om uit te delen.

‘Ontwaak, noordenwind! En kom, Gij zuidenwind! Doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate Zijn edele vruchten.’ (Hooglied 4:16)